

5.1.2025 Teofaniaa edeltävä sunnuntai

Vuoroluvun mukaiset tekstit on luettu loppuun.

Tälle päivälle löytyy kolmet eri tekstit. Ensinnäkin on Teofaniaa edeltävä sunnuntai. Toiseksi kyseessä on myös Teofanian aatto, 5.1. Kolmanneksi tänään toimitetaan suuri vedenpyhitys, jossa myös on epistola ja evankeliumi.

Teofaniaa edeltävän sunnuntain epistola

”Mutta pysy sinä järkevänä kaikissa tilanteissa, kestä vaivat, julista evankeliumia ja hoida virkasi tehtävät. Minut itseni uhrataan jo pian, lähtöni hetki on tullut. Olen kilpaillut hyvän kilpailun, olen juossut perille ja säilyttänyt uskoni. Minua odottaa nyt vanhurskauden sepele, jonka Herra, oikeudenmukainen tuomari, on antava minulle tulemisensa päivänä, eikä vain minulle vaan kaikille, jotka hartaasti odottavat hänen ilmestymistään.” (2. Tim. 4: 5 – 8)

Tekstimme on kirjeen loppupuolelta ja sisältää kehotuksia. Kirjeen kirjoittaja esittää, kuinka hänen (Paavali) työnsä siirtyy seuraavan sukupolven vastuulle. Hänen kuolemansa on lähellä. Nyt hän siirtää saamansa tehtävän Timoteukselle ja muille tuleville johtajille. Paavali näkee elämänsä olevan uhri ja hän käyttää urheiluun liittyvää sanastoa puhuessaan siitä (vanhurskauden sepele, vrt. olympialaisten voittajan saama sepele). Paavali siis odottaa myönteistä tuomiota itselleen Kristuksen tullessa toisen kerran.

Teofaniaa edeltävän sunnuntain evankeliumi

”Ilosanoma Jeesuksesta Kristuksesta, Jumalan Pojasta, lähti liikkeelle näin. Profeetta Jesajan kirjassa sanotaan: - Minä lähetän sanansaattajani sinun edelläsi, hän raivaa sinulle tien. Ääni huutaa autiomaassa: ”Raivatkaa Herralle tie, tasoittakaa hänelle polut!” Ja näin tapahtui. Johannes Kastaja julisti autiomaassa, että ihmisten tuli kääntyä ja ottaa kaste, jotta synnit annettaisiin heille anteeksi. Hänen luokseen tuli paljon väkeä Jerusalemissa ja joka puolelta Juudeaa. He tunnustivat syntinsä ja Johannes kasti heidät Jordanissa. Johanneksella oli yllään kamelinkarvavaate ja vyötäisillään nahkavyö, ja hänen ruokanaan olivat heinäsirkat ja villimehiläisten hunaja. Hän julisti ”Minun jälkeeni tulee minua väkevämpi. Minä en kelpaa edes kumartumaan ja avaamaan hänen kenkiensä nauhoja. Minä olen kastanut teidät vedellä, mutta hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä.” (Mark. 1: 1 – 8)

Sama teksti löytyy Matteukselta (Matt. 3: 1 – 12), Luukkaalta (Luuk. 3: 1 – 18) ja Johannekselta (Joh. 1: 23 – 28).

Nyt käytössä oleva suomennos on tehty sillä tavoin, että se kätkee alleen erään tärkeän asian. Vanhemmissa käännöksissä tämä asia tuli paremmin esille. Kreikkalaisen tekstin ensimmäinen sana on ”alku”. Vastaavalla sanalla alkaa myös koko Raamattu. Sana kertoo, mihin perustuu evankeliumi eli ilosanoma: Jeesukseen Kristukseen. Evankeliumi ei ole kirjallisuuden laji vaan kertomus Jeesuksen suorittamasta pelastusteosta.

Tämä on se kohta, jossa Vanha testamentti muuttuu Uudeksi testamentiksi. Johannes Kastaja on Vanhan testamentin viimeinen profeetta. Samalla hän on se henkilö, joka aloittaa Uudessa testamentissa evankeliumin (ilosanomaa) julistamisen.

Osasta varhaisimmista käsikirjoituksista puuttuu maininta ”Jumalan Pojasta”. 100 -luvun käsikirjoituksissa se on jo yleinen. Tämä asia on hyvin esillä Markuksen evankeliumissa. Se saa huipentumansa sadanpäällikön tunnustaessa: ”Tämä mies oli todella Jumalan Poika!” (Mark. 15: 39)

Kohta ”Profeetta Jesajan kirjassa” on joissakin käsikirjoituksissa muodossa ”profeetoilla”. Todennäköisesti Markus käytti jotain Vanhan testamentin lainausten kokoelmaa. Todennäköisesti kyse on profeetta Malakiaan ja Mooseksen kirjan tekstin pohjalta laaditusta lainauksesta (vrt. Mal. 3: 1; 2. Moos. 23: 20). Lainauksen loppuosa on profeetta Jesajalta (Jes. 40: 3). Näiden lainausten avulla Markus osoittaa Johannes Kastajan olevan edelläkävijä. Jumalan lupaukset olivat toteutumassa.

”Raivatkaa (valmistakaa) Herralle tie” on osa kuvausta, joka profeetta Jesajalla on Israelin paluusta Babyloniasta (Jes. 40: 1 – 5). Tästä kuvauksesta tuli Israelissa kuvaus Jumalan lohdutuksesta ja pelastuksesta. Markus on lainatessaan tekstiä myös hieman muuttanut sitä. ”Tasoittakaa hänelle polut!” tarkoittaa Jeesusta, alkuperäinen teksti on muodossa ”meidän Jumalallemme”. Kristillisessä käsityksessä Johannes Kastaja on ”ääni erämaassa” ja Jeesus on Herra, jolle Johannes tasoitti polut. Tämä tasoittaminen tarkoitti juutalaisten sydämien kääntymistä kohti luvattua Messiasta, Kristusta. Tämän tuli tapahtua katumuksen ja Johanneksen suorittaman kasteen kautta. Varhaisen kirkon käsityksen mukaan ”tie” tarkoitti Uutta testamenttia ja polut Vanhaa testamenttia.

Osallistuminen Johanneksen suorittamaan kastetoimitukseen osoitti henkilön halua muuttua ja Jumalan halua antaa synnit anteeksi ennen Jumalan valtakunnan tuloa. Jerusalemi ja Juudea osoittaa

väen tulleen laajalta alueelta. Varhainen kirkko ymmärsi tämän olevan ihmisten valmistamista Kristuksen suorittamaan kasteeseen, jolloin vasta toteutui syntien anteeksi saaminen.

Johannes Kastajan puku muistuttaa profeetta Eliaan pukua (2. Kun. 1: 8). Markus on voinut osoittaa tällä Johanneksen olleen profeetta tai Markus esitti Johanneksen uutena Eliaana. Johanneksen ruokavalio (heinäsirkat ja villimehiläisten hunaja) on voinut korostaa enemmän rituaalista puhtautta kuin asketismia. Joskus hunaja yhdistetään myös Vanhan testamentin profeettojen opetukseen: ”Miten suloiset ovatkaan sinun sanasi! Ne maistuvat hunajaa makeammilta” (Ps. 119: 103).

”Minun jälkeeni tulee minua väkevämpi.” Johannes Kastajan sanomana se voisi tarkoittaa Jumalaa ja Hänen valtakuntansa tuloa. Markuksen evankeliumissa sillä viitataan kuitenkin nimenomaan Jeesukseen, sillä Johannes valmisti tietä Jeesukselle. Johanneksen kunnioitus Jeesusta kohtaan näkyy lauseessa: ”Minä en kelpaa edes kumartumaan ja avaamaan hänen kenkiensä nauhoja”. Kenkien (sandaalien) nauhojen avaaminen kuului orjalle. Johannes katsoi olevansa alempiarvoisempi kuin orja. Jos nauhojen avaaminen halutaan ymmärtää hengellisesti, niin silloin kyse on syntien päästämisestä. Johannes ei voi avata Messiaan sandaalien nauhoja, sillä Messias on synnitön.

”Pyhällä Hengellä” on Matteuksella (Matt. 3: 11) ja Luukkaalla (Luuk. 3: 16) muodossa Pyhällä Hengellä ja tulella. Voi olla, että jossain vanhemmassa käsikirjoituksessa teksti on ollut muodossa ”tuulella ja tulella”, millä on kuvattu Jumalan valtakunnan tuloa. Tuuli viittaa kristillisessä ymmärryksessä Pyhään Henkeen. Opetuslasten saama Pyhä Henki tuli tulenlieskojen muodossa (Ap.t. 2: 2 – 4, jossa myös mainitaan ”tuulenpuuska”).

Teofanian aaton epistola (kun on kyseessä lauantai tai sunnuntai)

”Veljet, haluan teidän tietävän, että isämme vaelsivat kaikki pilven johdattamina ja kulkivat meren poikki. Kaikki he saivat pilvessä ja meressä kasteen Mooseksen seuraajiksi. Kaikki he söivät samaa hengellistä ruokaa ja joivat samaa hengellistä juomaa. Hehän joivat siitä hengellisesti kalliosta, joka kulki heidän mukanaan; tämä kallio oli Kristus.” (1. Kor. 10: 1 – 4)

Tämä teksti johtaa varoitukseen korinttolaisille epäjumalan palveluksesta. Paavali käyttää tässä esimerkkinä toisen Mooseksen kirjan tunnettuja tapahtumia: pilven seuraaminen (2. Moos. 13: 21), meri (2. Moos. 14: 21), manna (2. Moos. 16: 4, 14 – 18), vesi (2. Moos. 17: 6) ja tekstimme ulkopuolelta uskonnollinen kapina (2. Moos. 32: 6), joka oli epäjumalan palvontaa.

Pilvi mainitaan myös psalmeissa (Ps. 105: 39). ”He saivat pilvessä ja meressä kasteen Mooseksen seuraajiksi” on kristillinen tulkinta tapahtuneesta. Apostoli Paavali kirjoitti kasteesta ja sen merkityksestä Kristuksen seuraamisessa (Room. 6: 3; Gal. 3: 27). Tekstissä mainittu hengellinen ruoka ja juoma viittaa eukaristiaan.

Kallion liikkumisesta ei ole mitään mainintaa Vanhassa testamentissa, mutta erään Mooseksen kirjan tekstin perusteella (4. Moos. 21: 17) kehittyi tällainen legenda. Korinttolaiusten huomio koetetaan kiinnittää nyt Kristukseen: ”tämä kallio oli Kristus”. Mennyt ajanmuoto ei viittaa siihen, että Kristus oli vaikuttanut aikaisemmin, vaan siihen, että kallio ei ollut esillä. Tässä korostetaan Kristuksen merkitystä uskolle.

Teofanian aaton epistola (arkipäivänä)

”Vaikka olen vapaa ja kaikista riippumaton, olen ruvennut kaikkien orjaksi voittaakseni Kristukselle mahdollisimman monia. Voittakseni hänen omikseen juutalaisia olen näille ollut juutalainen; voittaakseni lain alaisina eläviä olen näille ollut kuin lain alainen, vaikka en olekaan lain alainen. Voittaakseni ilman lakia eläviä olen näille ollut kuin eläisin ilman lakia vaikka en olekaan Jumalan lakia vailla – onhan minulla Kristuksen laki. Voittaakseni heikkoja olen näille ollut heikko. Kaikille olen ollut kaikkea, jotta pelastaisin edes muutamia. Kaiken tämän teen evankeliumin vuoksi, jotta olisin itsekkin siitä osallinen. Tiedättehän, että vaikka juoksukilpailussa kaikki juoksevat, vain yksi saa palkinnon. Juoskaa siis niin, että voitatte sen! Jokainen kilpailija noudattaa lujaa itseuria, juoksijat saavuttaakseen katoavan seppeleen, me saadaksemme katoamattoman. Minä en siis juokse määrättömästi enkä nyrkkeillessäni huido ilmaan. Kohdistan iskut omaan ruumiiseeni ja pakotan sen tottelemaan, jottei itseäni lopulta hylittäisi, minua, joka olen kutsunut muita kilpailuun.” (1. Kor. 9: 19 – 27)

”Vaikka olen vapaa ja kaikista riippumaton” tarkoittaa Paavalin taloudellista riippumattomuutta. Hän ei ole saanut seurakunnilta taloudellista apua julistustoimintaansa. Paavali on toiminnassaan pyrkinyt siihen, että hän ei herätä ristiriitoja. Näin hän toimiessaan juutalaisten kanssa on sekä sosiaalisesti että uskonnollisesti toiminut kuin juutalainen, ”vaikka en olekaan lain alainen”. Mooseksen lailla ei ollut kristityille merkitystä.

Vastaavasti hän on toiminut pakanoiden (”ilman lakia elävät”) kanssa sillä tavoin, että nämä ovat voineet vastaanottaa uskon. Keskeinen asia on, että hän tällöin osoitti, ettei Mooseksen laki koske

heitä. Paavali ei kuitenkaan ole ilman lakia, sillä hänellä on ”Kristuksen laki”. Heikot tarkoittavat Korintton seurakunnan heikkoja, jotka eivät syöneet epäjumalille uhrattua lihaa. Näidenkin sydänten muuttaminen oli Paavalin tarkoituksena, kuten käy ilmi vähän myöhemmin tässä kirjeessä (1. Kor. 10: 23 – 11: 1). Hänen pyrkimyksensä oli, että ollessaan tekemisissä erilaisten ryhmien kanssa, hän voisi julistuksellaan johdattaa ihmisiä pelastukseen.

Paavalin elämäntehtävä on julistaa evankeliumia (1. Kor. 9: 16). Voidakseen auttaa muita Paavali rajoittaa vapauttaan itsekurin avulla. Hän käyttää tuon ajan tunnettuja urheilulajeja selventääkseen opetustaan. Kääntyminen kristinuskoon on vasta alku kasvulle, jonka synty voi estää. Paavalin esittämää ajatuskuvaa nyrkkeilystä ei pidä ymmärtää itsensä rankaisemisena. Paavali ei pitänyt ruumista pahana, vaan rakkauden tekojen välineenä. Sitä on kehitettävä vastaamaan paremmin muiden tarpeita, ei omia tarpeita.

Teofanian aaton evankeliumi

”Keisari Tiberiuksen viidentenätoista hallitusvuotena, siihen aikaan kun Pontius Pilatus oli Juudean maaherrana, kun neljännesruhtinaina hallitsivat Galileassa Herodes, Itureassa ja Trakonioksen maassa hänen veljensä Filippos ja Abilenessa Lysanias ja kun ylipappeina olivat Hannas ja Kaifas, tuli Jumalan sana Johannekselle, Sakariaan pojalle, joka eli autiomaassa. Niin hän lähti liikkeelle ja kulki kaikkialla Jordanin seudulla saarnaten ja kehottaen ihmisiä kääntymään ja ottamaan kasteen, jotta synnit annettaisiin heille anteeksi. Tapahtui, niin kuin on kirjoitettuna profeetta Jesajan kirjassa: - Ääni huutaa autiomaassa: ”Raivatkaa Herralle tie, tasoittakaa hänelle polut! Kaikki rotkot täytettäköön, kaikki vuoret ja kukkulat alennettakoon, tulkoot mutkat suoriksi, louhikot tasaisiksi teiksi! Kaikki saavat nähdä Jumalan pelastustyön.” Kun ihmisiä tuli joukoittain kastettavaksi, Johannes sanoi heille: ”Te käärmeen sikiöt! Kuka teille on sanonut, että te voitte välttää tulevan vihan? Tehkää hedelmiä, joissa kääntymyksenne näkyy! Älkää ruvetko ajattelemaan: ”Olemmehan me Abrahamin lapsia.” Minä sanon teille: Jumala pystyy herättämään Abrahamille lapsia vaikka näistä kivistä. Nyt on jo kirves pantu puun juurelle. Jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, kaadetaan ja heitetään tuleen.” Ihmiset kysyivät häneltä: ”Mitä meidän sitten tulee tehdä?” Hän vastasi heille: ”Jolla on kaksi paitaa, antakoon toisen sille, jolla ei ole yhtään. Jolla on ruokaa, tehkөөn samoin.” Myös publikaaneja tuli kastettavaksi, ja he kysyivät Johannekselta: ”Opettaja, mitä meidän tulee tehdä?” Hän sanoi heille: ”Älkää vaatiko enempää kuin on säädetty.” Sotilaatkin kysyivät häneltä: ”Entä me, mitä meidän tulee tehdä?” Hän sanoi heille: ”Älkää ryöstäkö älkääkään kiristäkö keneltäkään, vaan tyytykää palkkaanne.” Kansa oli odotuksen vallassa. Kaikki pohdiskelivat, oliko Johannes ehkä Messias. He saivat Johannekselta vastauksen: ”Minä kastan

teidät vedellä, mutta on tuleva minua väkevempi. Minä en kelpaa edes avaamaan hänen kenkiensä nauhoja. Hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä ja tulella. Hänellä on kädessään viskain, ja sillä hän puhdistaa puimatantereensa viljan. Jyvät hän kokoaa aittaansa, mutta ruumenet hän polttaa tulessa, joka ei koskaan sammu.” Monilla muillakin tavoin Johannes vetosi ihmisiin julistaessaan heille evankeliumia.” (Luuk. 3: 1 – 18)

Samasta asiasta kertoo Matteus (Matt. 3: 1 – 12), Markus (Mark. 1: 1 – 8) ja Johannes (Joh. 1: 19 – 28).

Keisari Tiberiuksen viidestoista hallitusvuosi oli vuosina 28 – 29 ajanlaskumme alun jälkeen. Pontius Pilatus oli Juudean maaherrana vuosina 26 – 36. Herodes Suuren kuoleman jälkeen alue jaettiin hänen pojilleen. Galileassa hallitsi Herodes Antipas (hallitsijana 4 eaa. – 39 jaa.). Varhaisessa kirkossa ymmärrettiin, että Luukkaan tarkoitus kertoessaan pakanoiden hallitsevan aluetta, toteutuu patriarkka Jaakobin ennustus: ”Ei siirry valtikka pois Juudalta, ei käskijän sauva hänen suvultaan. Hänen heimostaan on tuleva se, jolla on valta, häntä kansat tottelevat” (1. Moos. 49: 10). Vaikka pakanat hallitsevatkin näennäisesti aluetta, todellinen hallitsija on tulossa: Messias.

Hannas oli ylipappina 6 – 15 jaa. ja hänen vävyensä Kaifas 18 – 37. He toimivat Rooman vallan suostumuksella ylipappeina. Periaatteessa ylipappi valittiin loppuelämäkseen virkaansa. Roomalaiset kuitenkin syrjäyttivät Hannaksen. Vaikka Hannas oli syrjäytetty ylipapin virasta, hänellä säilyi paljon valtaa ja joissakin tilanteissa sitä näytti olevan jopa enemmän kuin Kaifaksella. He käytännössä kielsivät Johanneksen suorittaman kasteen merkityksen (Luuk. 20: 1 – 7).

Jumala lähetti Sakariaan pojan Johanneksen saarnaamaan ja kehottamaan ihmisiä vastaanottamaan kasteen syntien anteeksisaamiseksi. Varhainen kirkko ymmärsi, että näin Johannes Kastaja valmisti ihmisiä vastaanottamaan Jeesuksen Kristuksen, joka vasta toi syntien anteeksiantamisen. Luukas mainitsee Johanneksen eläneen autiomaassa. Todennäköisesti kyse on samasta alueesta, missä sijaitsi Qumranin yhteisö. Qumran sijaitsee lähellä Kuollutta Merta ja sitä kohtaa, jossa Jordan laskee vetensä Kuolleeseen Mereen. Qumranista oletetulle Jeesuksen kastepaikalle on noin 15 kilometriä. Johanneksen ja Qumranin yhteisön välillä arvellaan olleen yhteys. Luukkaan evankeliumin Johannes on paikasta toiseen siirtyvä saarnaaja. Evankelista Markus ei korostanut Johanneksen liikkumista.

Kääntymys merkitsee kääntymistä pois synnistä ja uuden, oikean käyttäytymisen alkamista. Syntien anteeksisaaminen vastaa kuvana velkojen anteeksisaamista tai orjan vapauttamista. Jeesuksen opetuksessa näkyy myös tämä vapauttava merkitys (Luuk. 5: 31 – 32). Luukas samanaikaisesti kertoo

Johanneksen kastaneen mutta myös opettaneen. Hän kutsuu Johannesta kastajaksi (7: 20, 33; 9: 19), kirjoittaa Johanneksen kasteesta (7: 29; 20: 4; Ap.t. 1: 22; 10: 37; 18: 25) tai kasteesta ja katumuksesta (Ap.t. 13: 24, 19: 4). Katumus ja syntien anteeksisaaminen ovat Luukkaan mukaan hyvin tärkeää Jeesuksen opetuksessa (Luuk 24: 47). Samanaikaisesti, kun Luukas korostaa, että Johanneksen kaste on eri asia kuin kristillinen kaste (Luuk. 3: 16; Ap.t. 18: 25 – 19: 5), hän yhdistää niitä, sillä se, mitä Johannes saarnasi, valmisti tietä Jeesukselle.

Lainaus profeetta Jesajan kirjasta (Jes. 40: 3 – 5) osoittaa jälleen yhteyden Qumranin yhteisöön. Yhteisö ymmärsi tässä annetun tehtävän, valmistaa Herralle tie, yhteisölle annetuksi tehtäväksi. Siksi he asuivat erämaassa, opiskellen lakia ja erottaen itsensä ulkopuolisista. Johannes ollen yksin erämaassa ei ole niin omistautunut lain opiskelulle. Hän hyväksyy kaikki kasteelle. Luukkaan lainaama teksti Jesajan kirjasta sisältää eron alkuperäiseen tekstiin. Jesajalla on tekstissä: ”Tasoittakaa yli aron valtatie meidän Jumalallemme”, Luukkaalla ”tasoittakaa hänelle polut”. ”Hän” tarkoittaa Jeesusta, jolle Johannes valmistaa tietä. Luukas noudattaa tässä lainauksessa Markuksen mallia (Mark. 1: 3). Varhainen kirkko ymmärsi polut Vanhan testamentin käskyinä ja tien evankeliumina.

”Tulkoon mutkat suoriksi” tarkoittanee uutta, uudistunutta, oikeaa elämäntapaa. Markus ei kirjoittamassaan tekstissä tätä kohtaa käyttänyt. Markus ei myöskään käyttänyt lainauksessaan kohtaa, jota Luukas käytti: ”Kaikki saavat nähdä Jumalan pelastustyön”. Luukas kertoo koko maailmaa koskettavasta tapahtumasta. Tästä tapahtumasta Luukkaan evankeliumissa oli julistanut Jerusalemin temppelissä jo vanhurskas Simeon: ”Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kaikille kansoille valmistanut: valon, joka koittaa pakanakansoille, kirkkauden, joka loistaa kansallesi Israelille” (Luuk. 2: 30 – 32).

Jakeiden 7 – 9 teksti on lähes sama kuin Matteuksella (Matt. 3: 7 – 10). Molemmilla on ollut sama, ns. Q -lähde. Teksti osoittaa, että Johannes ei opettanut katumusta sillä tavoin, että olisi pitänyt seurata hänen elämäntapaansa erämaassa.

Matteus mainitsee, että Johanneksen luo oli tulossa myös fariseuksia ja saddukeuksia (Matt. 3: 7). Luukas ei heitä mainitse, vaan kertoo, että ”ihmisiä tuli joukoittain”. Luukas osoittaa myöhemmin, että fariseukset ja saddukeukset kieltäytyivät Johanneksen kasteesta (Luuk. 7: 30; 20: 5). Nyt Luukas keskittyy niihin, jotka vastaanottivat kasteen. Kääntyminen merkitsee uutta elämäntapaa, jossa näkyy muutos aikaisempaan. Ihmisen tulee tehdä ”hedelmiä” eli toimia oikein. ”Jumala pystyy herättämään Abrahamille lapsia vaikka näistä kivistä” tarkoittaa sitä, että jo hedelmätön Saara tuli

raskaaksi ja synnytti Iisakin. Tuleva viha tarkoittaa pahantekijöille annettavaa tuomiota. Puun juurelle laitettu kirves ilmaisee tulevaa tuomiota.

Jakeissa 10 – 14 annetaan esimerkkejä siitä, millainen käytös ilmaisee katumuksen, muutoksen ihmisessä. Nämä ovat tyypillistä Luukkaan opetusta. Uskonnolliset johtajat loistavat poissaolollaan. Oikeat katujat ovat tavallisia juutalaisia ihmisiä ja yhteisön ääriryhmiä: verojen kerääjiä ja sotilaita. Nämä ovat samoja ihmisiä, jotka myönteisesti ottavat vastaan Jeesuksen opetuksen. Luukas opettaa seurakuntiaan, että niiden jäsenten on oltava yhtä avoimia, kuin Jeesus ja Johannes ovat, löytämään oikean elämän mallin. Kysymys: ”Mitä meidän tulee tehdä”, toistuu kolmesti. Myöhemmin Luukkaan evankeliumissa se toistuu vielä kahdesti (Luuk. 10: 25; 18: 18), niissä lainopettaja ja hallintomies kunnioittavasti kysyvät, miten he saavat iankaikkisen elämän. Apostolien teoissa sama kysymys toistuu vielä kolmesti, niissä vastaukseen liittyy kristillinen kaste (Ap.t. 2: 37; 16: 30; 22: 10).

Tavallista kansaa Johannes opetti tekemään hyvää. Tullimiesten ja sotilaiden kohdalla tilanne on toisenlainen. Johannes kehottaa heitä olemaan tekemättä pahaa. Se on ensimmäinen askel, kun ihminen jättää syntisen elämänsä ja pyrkii tekemään hyvää. Johannes opettaa eri ryhmiä eri tavoin riippuen näiden hengellisestä tasosta.

Johannes opettaa Jeesuksen tavoin käytännön lähimmäisen rakkautta. Kaksi paitaa omistava voi antaa toisen paidan sille, jolla ei ole yhtään. Tullimiesten tulo Johanneksen luo rikkoo myös rajoja. Tullimiehet eivät olleet vain juutalaisia, vaan heidän joukossaan oli myös pakanoita. Kuten Johannes, niin myös Jeesus vastaanotti tullimiehiä (Luuk. 5: 27, 29 – 30; 15: 1; 19: 2). Johannes ei kieltänyt heidän toimintaansa vaan ohjasi heitä toimimaan oikein maksujen keräämisessä. Tekstissä mainitut sotilaat olivat todennäköisesti juutalaisia, joita muut juutalaiset halveksivat pitäen heitä pettureina heidän toimiessaan miehittäjän joukoissa. Myös Jeesuksen elämässä sadanpäälliköt osoittavat kunnioitusta Jeesukselle (Luuk. 7: 1 – 10; 23: 47). Ensimmäinen pakanuudesta kristinuskoon kääntynyt oli sadanpäämies Cornelius (Ap.t. 10 – 11). Johannes ohjeistaa heitä tyytymään palkkaansa.

”Kansa oli odotuksen vallassa” kertoo tuon ajan tilanteesta. Kansa ajatteli tilanteen olevan sellaisen, että Messias voisi tulla. ”Kaikki pohdiskelivat” on osoitus Luukkaan ajattelutavasta, kyse ei välttämättä ollut juutalaisista. Johanneksen vastaus osoittaa, että hän on Messiasta alempi. Hän käyttää kasteessa synneistä puhdistavana aineena vettä. Jeesus on käyttävä Pyhää Henkeä ja tulta. Myöhemmin Apostolien teoissa (Ap.t. 2) Luukas osoittaa, kuinka Pyhän Hengen tuli saattaa päätökseen työnsä ihmisissä. ”Minua väkevämpi” viittaa Jeesukseen. Mutta ilmaisu ei ole tarkka. Se voi viitata myöhempään Luukkaan tekstiin (Luuk. 11: 22), joka kertoo, kuinka Jeesus voittaa

paholaisen. Johannes on niin alhainen, ettei hän ole kelvollinen edes avaamaan Messiaan sandaalien nauhoja.

Viljan puhdistaminen viittaa samaan asiaan kuin Jumalan viha tai puun juurelle laitettu kirves. Johannes selvästikin odotti Jeesuksen toimivan ankarammin. Se lienee syy, miksi hän lähetti oppilaitaan kysymään Jeesukselta: ”Oletko sinä se, jonka on määrä tulla?” (Luuk. 7: 19). Jeesus ei ollutkaan (tässä vaiheessa) ankara, vaan paransi, ajoi pois pahoja henkiä ja saarnasi köyhille.

Viimeinen jae kannattaa huomioida. Luukas näkee Johanneksen toimivan niin samalla tavalla kuin Jeesus, että hän sanoo Johanneksen ”julistavan heille evankeliumia”, hyviä uutisia, ilosanomaa. Hän toi esille jo pelastuksen uutta aikaa.

Suuren vedenpyhityksen epistola

Kyseessä on sama epistola, joka luetaan Teofanian aattona, jos se on lauantaina tai sunnuntaina: 1. Kor. 10: 1 – 4. Voit lukea sen tämän päivän tekstistä.

Suuren vedenpyhityksen evankeliumi

”Niinä päivinä Jeesus tuli Galilean Nasaretista, ja Johannes kastoi hänet Jordanissa. Vedestä noustessaan Jeesus näki, kuinka taivaat aukenivat ja Henki laskeutui häneen kyyhkysen tavoin. Ja taivaista kuului ääni: ”Sinä olet minun rakas poikani, sinuun minä olen mieltynyt.” (Mark. 1: 9 – 11)

Jeesuksen kaste kerrotaan erittäin yksinkertaisesti: ”Johannes kastoi hänet Jordanissa”. Siinä ei ole mainintaa kääntymisestä (katumuksesta) tai syntien anteeksi antamisesta. Markus ei kerro mitään syytä Jeesuksen kastamiseen. Hänen mielenkiintonsa kohdistuu Jeesuksen henkilöllisyyden (identiteetin) paljastumiseen. Markuksen mukaan Johanneksen luo tuli paljon väkeä. Tämän väen läsnäollessa Jeesus kastetaan. Väki todisti tästä tapahtumasta, vaikka ei ehkä ymmärtänyt sen merkitystä. Samalla Jeesus osoitti olevansa uskollinen Vanhan testamentin opetukselle. Jumalan lähettämää profeettaa (nyt Johannesta) tuli kuunnella ja toimia tämän opetuksen mukaisesti.

Jeesus ei tarvinnut Pyhän Hengen laskeutumista, sillä pyhän Kolminaisuuden jäsenenä Hänellä jo oli Pyhä Henki. Hengen laskeutuminen on meille annettu merkki. Kasteen jälkeen me myös saamme Pyhän Hengen armolahjan.

Jakeessa 10 on tietty ongelma. Nykyinen suomennos osittain vielä lisää tätä. Nykyisen suomennoksen mukaan ”Jeesus näki”. Edelliset suomennokset käyttävät muotoa ”hän näki”. Nykyinen suomennos ei ole virheellinen, sillä teksti nykyisen ajattelutavan mukaan tulee tulkita niin. Mutta nykyinen suomennos korostaa Jeesuksen nähneen Pyhän Hengen laskeutuneen häneen kyyhkysen tavoin. Tällainen ajattelu ei todennäköisesti ollut Markuksen mielessä.

Taivaiden aukeneminen kertoo, että aika, jolloin Jumala on erossa meistä, on loppunut. Taivas ja maa voivat olla kanssakäymisissä (vrt. Jes. 64: 1). Nyt Jumala aloittaa kanssakäymisen. Pyhä Henki laskeutuu taivaasta kyyhkysen tavoin. Siinä ei kuvata kyyhkystä, vaan toimimisen tapaa. Ilmaisuihin lienee saanut vaikutteita luomiskertomuksesta, jossa kerrotaan Jumalan hengen liikkuneen vetten yllä (1. Moos 1: 2).

”Taivaista kuului ääni.” Rabbiinisessa kirjallisuudessa mainitaan usein ”äänen tytär” kuvauksena Jumalan puheesta. Kaikki kolme edellä mainittua asiaa: taivaan aukeneminen, Pyhän Hengen laskeutuminen kyyhkysen tavoin ja Jumalan ääni, valmistavat meitä Jeesuksen henkilöllisyyden paljastamiseen. ”Sinä olet minun rakas Poikani”. Vanhan testamentin teksteistä tämä muistuttaa eniten erästä Psalmien kohtaa: ”Sinä olet minun poikani, tänä päivänä olen sinut synnyttänyt” (Ps 2: 7, Septuagintan mukaan). ”Rakas” on saanut vaikutteita Mooseksen kirjasta (1. Moos. 22: 2) ja profeetta Jesajalta (Jes. 44: 2). Markus ei ajatellut tätä tapahtumaa niin, että siinä Jumala olisi ottanut Jeesuksen pojakseen, vaan niin, että Jumala ilmoitti jo aikaisemmin olemassa olleen suhteen Jumalan ja Jeesuksen välillä. Toinen osa taivaallista ilmoitusta: ”sinuun minä olen mieltynyt”, heijastaa Jesajan kirjaa (Jes. 42: 1): ”Katso: minun palvelijani, jolle minä annan voiman, minun valittuni, johon olen mieltynyt. Henkeni olen laskenut hänen ylleen, hän tuo oikeuden kansojen keskuuteen.” Tämä lainaus ehdottaa yhteyttä Jumalan Pojan ja Jumalan Palvelijan välille.